

József Attila Megyei és Városi Könyvtár (Tatabánya)

Digitalizálás a KDS-K projekt keretein belül

2019. április 17-én Budapesten, az Országos Széchényi Könyvtárban „Könyvtárak kincsei digitális formában – konferencia a magyar könyvtárak digitalizálási stratégiájáról” című szakmai konferencia egyik előadójaként Maczelka Árpád ismertette az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) által kiírásra kerülő Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia pályázatot a könyvtárak vonatkozásában. Ekkor az hangzott el, hogy a pályázat május folyamán kerül kiírásra. Valójában ennek dátuma 2019. július 29., leadási határideje pedig augusztus 29. lett.

A pályázat céljai egyrészt a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia megvalósítása, másrészt a könyvtárak digitalizálási tevékenységeinek támogatása, a helytörténeti és unikális, valamint az oktatást segítő dokumentumok digitalizálásához szükséges erőforrások biztosítása volt a 2019-es évre.

A pályázat lebonyolítója az Országos Széchényi Könyvtár. A támogatás forrása a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia megvalósítása érdekében 2018-2021.évek között szükséges intézkedésekről szóló 1175/2018. (III. 28.) Korm. határozat által biztosított 2019. évi forrása.

A pályázatban a pályázó intézményeknek kötelező vállalásokat kellett elfogadniuk. Ilyenek voltak a digitalizációs terv elkészítése a 2019-2021. évekre; a könyvtári digitális gyűjtemény oktatási célú újrahasznosíthatóságával 3 db oktatási célú tartalomszolgáltatás fejlesztése; az elkészült oktatási célú tartalomszolgáltatáshoz kapcsolódó módszertani ajánló(k) készítése; minimum 10 000 db, az OSZK által előírt formátumú digitális leképezés; a digitalizálás során létrejövő tartalmak részletes tárgyi és formai feltárása szabványos (MARC, DC) formában; az OSZK webarchiválási tevékenységének segítése, elsősorban a helyi vonatkozású oktatási, tudományos és kulturális online tartalmak esetében; a digitális másolati példányok és kapcsolódó adatok átadása az OSZK-nak.

Könyvtárunk a digitalizációs munkához ezen pályázat által biztosított források felhasználásával vásárolt professzionális A/3-as műhelyszkennert. A feldolgozáshoz szükséges számítástechnikai és adattárolási kapacitás a rendelkezésünkre állt. A vásárolt szkennert szerencsésen kiegészíti az új könyvtárunkban kialakítandó digitális labor eszközparkját.

Az adatok biztonsági másolatainak archiválását külső szolgáltató bevonásával végeztük.

A digitalizálás eredményeképp keletkezett szolgáltatási másolatok (PDF és ebook formátumokban) könyvtárunk digitális tárából és katalógusából érhetőek el. A létrejött tartalmak felhasználását külső DRM megoldással szabályozhatjuk, illetve az új épületbe

telepített önkölcsönző készülékekkel – elektronikus dokumentumként – kölcsönözhetővé tesszük.

A feltöltött digitalizált dokumentumok köre:

	Bányászat	Színháztörténet	Trianon	Egyéb
Könyv	22	2	5	2
Aprónyomtatvány	946	2	-	-

Összesen : 11 839 db digitális leképezés, melynek másolat rekordjait (és a hozzá tartozó pdf és txt fájlokat) átadtuk az OSZK-nak.

Folyamatosan zajlik még a már szkennelt és OCR-ezett dokumentumok feltöltése (KB. 2000 db digitális leképezés)

A digitalizált objektumok minőségbiztosítása

Könyvtárunk a KDS-K pályázatához, illetve a létrehozandó digitális laborhoz kapcsolódva új digitalizálási szabályzatot készített, amely már megfelel az új eszközök által biztosított magasabb technikai minőségnek és az általuk nyújtott többlet szolgáltatásoknak.

Elkészült új digitalizálási szabályzatunk a munkafolyamatokat úgy definiálja, hogy a létrehozott digitális másolatok a Közgyűteményi Digitalizálás Fehér Könyvében megfogalmazott irányelveknek és elvárásoknak teljes mértékben megfeleljen.

A létrejött digitális másolatok QL04-es minőségi szintű fájlok. A fájlok (TIFF, JPEG2000) EXIF információkkal ellátottak. A digitális másolatok részletes feltárását intézményünk Integrált Könyvtári Rendszerében (TextLib) végezzük. A metaadatokat szabványos HUNMARC, illetve Dublin Core formátumban tudjuk átadni.

A digitalizálás előkészítése

Bízva pályázatunk eredményességében már az elbírálási időszakban megkezdtük a digitalizálásra szánt aprónyomtatványok és helyismereti könyvek leválogatását, csoportosítását a pályázatban vállalt 3 fő témakörben (bányászat, színháztörténet és Trianon).

A pályázat elbírálását követően (2019. október), a munkát megelőzően több egyeztetésre és workshopra került sor a nyertes pályázókkal a projekttel kapcsolatban:

- 2019. november 7., Budapest, Magyar Nemzeti Múzeum: Közgyűteményi Digitalizálási Stratégiai Workshop
- 2019. november 14., Budapest, Országos Széchényi Könyvtár: 404 Not Found – Ki őrzi meg az internetet? című workshop
- 2019. december 5., 11., Budapest, Országos Széchényi Könyvtár: KDS-K oktatás
- 2019. december 16., Budapest, Országos Széchényi Könyvtár: KDS-K pályázati egyeztetés.

Mindezek mellett 2019. december 2-án Győrbe, a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Térbe látogattunk, ahol szakmai tanulmányút keretében tapasztalatokat cseréltünk a kollégákkal a digitalizálás általuk végzett módszereiről.

A tényleges digitalizálást csak 2020. januárjától tudtuk elkezdni, ekkorra lett üzemkész állapotban a vásárolt szkennelő és kezdték meg a munkát a megbízott munkatársak.

Digitalizáló műhelyünket, új könyvtárepületünk átadásáig ideiglenesen a Népház úti fiókkönyvtárban állítottuk fel.

A digitalizálást és az elkészült digitális másolatok OCR-ezését három fő végezte, megbízásos szerződéssel a pályázatban foglalt határidőig. A már kész digitális anyagok tartalmi feltárását pedig a könyvtár munkatársai végezték szintén pályázati forrásból.

A pályázatban (kötelezően) vállaltuk oktatási célú, online tartalomszolgáltatások és pedagógiai módszertani ajánlócsomagok létrehozását is.

Digitális tananyagainkat a moodle e-learning rendszerben dolgoztuk ki. Ez egy komplex, összetett, ennek ellenére viszonylag egyszerű rendszer, mely egyszerre alkalmas a tartalom tárolására, szerkesztésére, összeállítására, a diákok „kezelésére”, azaz az egyes diákok haladásának, tevékenységének nyomon követésére, munkájuk értékelésére úgy, hogy mindeközben a klasszikus tanulási folyamat részleteit virtuálisan is megjeleníti (osztályok vannak, házi feladatok adhatók, a résztvevők kommunikálhatnak).

A moodle rendszer alapvető építőköve a kurzus. A mi kurzusaink:

- A trianoni döntés következményei Komárom-Esztergom megyében, különös tekintettel Komárom szétválasztására. Az ehhez szükséges digitalizálandó anyagot a komáromi Klapka György Múzeum könyvtára és a József Attila Megyei és Városi Könyvtár gyűjteménye adta. (Számadó Emese)
- Jászai Mari és Komárom-Esztergom megye színháztörténete a József Attila Megyei és Városi Könyvtár és a kisbéri Wass Albert Városi Könyvtár gyűjteménye alapján. (Mikolasek Zsófia)
- Bányászélet Komárom-Esztergom megyében a József Attila Megyei és Városi Könyvtár gyűjteménye alapján. (dr. Horváth Géza)

A tananyagok az alábbi felületen érhetők el: (ISTVÁN)

A moodle oktatócsomagot kiegészítettük egy külső cég által nyújtott mobilalkalmazás-fejlesztéssel, melynek három fő eleme:

- mobilalkalmazás-fejlesztés, amely támogatja a digitalizált tartalmak megjelenítését, interaktív elemek felhasználásával segíti az ismeretszerzést, az oktatási célú felhasználást (virtuális kiállítások, séták, tárlatvezetések)

- tartalomkezelő rendszer, amely segítségével a digitalizált tartalmak kezelhetők, módosíthatók, publikálhatók s amely rendszer kiszolgálja a mobilalkalmazást, valamint a webes megjelenítést
- publikációs interfész, segítségével a tartalomkezelő rendszerben kialakított virtuális séták, virtuális kiállítások HTML alapú, reszponzív formában, eszköz függetlenül publikálhatók, egyszerű módon beépíthetők különböző weboldalakra.

JAMKAPU applikáció

Az applikáció fejlesztése, közzététele

2020. január 24-én jött létre a szerződés az INFOtec Kft-vel melynek során Android és IOS alapokon működő mobilapplikációt fejlesztettek ki a könyvtár számára. A költségek fedezésére EMMI pályázati forrás szolgált. (EMMI 46714/2019)

A projekt előkészítési munkálatok január és február során zajlottak le, az applikáció publikációjára február 29-i dátummal került sor.

Pályázatunk és az applikáció célja, hogy a könyvtárunkról elérhető információk az olvasók rendelkezésére álljanak olyan tartalomként, amelyet kimondottan mobiltelefonokra fejlesztettek ki.

A könyvtár JAMKAPU nevű applikációja, segítségével egy – kimondottan mobiltelefonos felületre fejlesztett – alkalmazásban tájékozódhatnak az olvasók a könyvtári állományról, a könyvtár által szervezett programokról, akciókról valamint a könyvtári hálózattal kapcsolatos információkról.

Az applikációban e mellett könyvajánlók és kulturális séták is helyet kaptak. A könyvajánlók hetente frissülő tartalommal a könyvtár által beszerzett új könyvekből válogatnak. A kulturális séták során a felhasználó meglátogathatja a Tatabányán forgatott filmek forgatási helyszíneit, megismerkedhet a Magyar Értéktárba bekerült tatabányai domborművekkel, valamint meglátogathatja a JAMK tagkönyvtárait.

Programok

A menüpont segítségével a könyvtár által szervezett programokról tájékozódhatnak az olvasók. 2020. március elején kezdtük publikálni a programokat. 9 program került fel az applikációba. A koronavírus helyzet miatt a programok elmaradtak, egy folyamatos online programunk a JAMK Podcast sorozat továbbra is aktív.

Kulturális séták - séták

3 túra található az adatbázisban.

A könyvtári sétánk a JAMK tagkönyvtárait mutatja be. A Tatabányát átszelő séta állomásai minden fontos információt tartalmaznak könyvtárainkról.

Újvárosi sétánkban, mely a központi könyvtár épületétől indul, a Megyei Értéktárba bekerült tatabányai domborművek látogathatók meg, az egyes állomásokhoz tartozó leírások érdekességekkel, információkkal szolgálnak a domborművekről.

Filmes sétánk négy helyszín érintésével 13 Tatabánya környékén forgatott filmről közöl érdekességeket, információkat. A séta érinti a Turul emlékművet, a Szelim barlangot valamint Tatabánya belvárosát is.

Könyvajánlók

A hetente, kéthetente rendszeresen frissülő könyvajánlók a könyvtár frissen beszerzett köteteiből kínálnak rövid válogatást. Márciusban kezdtük publikálni, a heti rendszerességgel frissítjük frissített ajánlókat jelenleg 62 könyvajánló került be az adatbázisba.

Játékok

A játékok összeállítása folyamatban van. ez állandóan frissül.

Módszertani ajánlócsomag:

A módszertani ajánlócsomagok a pedagógusok munkáját segítik felkínálva nekik az online tananyagok gyakorlati használatát, alkalmazását.

Szerkezetük:

- Mi is az a Moodle? Elmélet és gyakorlat
- A mobil applikáció használata, lehetőségek
- Tananyagainkról
- Óravázlatok témakörönként alsó, felső tagozatosoknak és középiskolásoknak
- Vetélkedők forgatókönyvei témakörönként alsó, felső tagozatosoknak és középiskolásoknak

Szintén a pályázat részét képezte az OSZK webaratási (webarchiválási) projektjének támogatása , elsősorban a helyi vonatkozású oktatási, tudományos és kulturális online tartalmak esetében. Ennek során könyvtárunk közel 500 archiválandó webhelyet válogatott le az OSZK számára Komárom-Esztergom megyéből.

Tatabánya, 2020. augusztus 26.

Mikolasek Zsófia

igazgató